

Magyarország évtizedek óta a stroke a harmadik legfőbb halálok 2.

Kossuth Rádió - Napközben - 2018.07.10 09:00

Kis Balázs, neurológus: Az elméleti lehetőség megvan. Mondjuk azt fontos hangsúlyozni, hogy mi ketten, ugye, aki most itt vendégek vagyunk, elsősorban a sürgős stroke ellátásban dolgozunk. Tehát nem a mi területünk a rehabilitáció, illetve a hosszú kezelés. Az elméleti lehetőség megvan. Sőt, azt el kell mondanom, hogy ez egy kifejezetten komoly cél.

Mv: Fú, hát nagyon, érkeznek az sms-ek, ezt elmondanám és aztán Szikora Istvánnak szót adunk, létfontosságú az azonnali segítség, írja az egyik hallgatónk. Idős édesapám

kilencvenhez közel stroke-ot kapott keringési zavar miatt. Az asztalra dőlt, nem beszélt.

Rögtön mentőt hívtam, akik fantasztikusan gyorsan jöttek, és megkezdték az ellátását. Az

Amerikai úti idegsebészetten, ilyen csak filmben láttam, futólépésben vitték CT-re, rögtön

megkezdték az infúziós kezelést is. Két nap alatt szinte nyomtalanul rendbe jött. Ennek több

éve volt, és ma is jól van. Hát egy dicséret a magyar egészségügynek. Szikora István ehhez szeretett volna mondani még az előzőkhöz.

Szikora István, megbízott főigazgató-helyettes, Országos Klinikai Idegtudományi Intézet:

Először azért annyit mondanék, hogy hála istennek és köszönjük szépen a dicséretet. Az

nagyon hasznos és nagyon sokat segít rajtunk, hogy tovább is csináljuk. De annyit szerettem

volna hozzátenni az előzőhöz, amikor a stroke betegek egymás közötti kommunikációjáról

kérdezett, hogy a szakma oldaláról van a Magyar Stroke Társaság, amely a stroke-kal

foglalkozó orvosoknak a társasága, amely nagyon sok társadalmi aktivitást fejt ki, stroke

napokat rendez. Külön olyan speciális vizsgálati napokat szervez, amikor a betegek

elmehetnek és megmérhetik a vérnyomásukat, a vércukrukát, kikérdezik őket a különböző

rizikótényezőkről. Ez a társaság aktívan foglalkozik azzal, hogy facilitálja a betegek között

létrejövő betegtársaságok működését. És vannak ilyen társaságok. Egészen biztos, hogy

sokkal több kellene és nagyon nagy segítséget jelentene.

Mv: Nézzük meg azt, hogy ugye az előbb mondta már, hogy milyen tünetek esetén hát azért

menjünk orvoshoz. De hogyha kivizsgálják bennünket, akkor ami az agyban van, ezeket a

apróbb ereket, vagy akár a nagyobb ereket, ezeket tudjuk valahogy rendszeresen

ellenőriztetni? Ugye azt tudjuk, hogyha a szív körüli ereket meg akarjuk nézni, akkor el

tudunk menni és azt meg tudják vizsgálni ultrahanggal. Van ilyen agyi érvizsgálat is?

Szikora István: A koponyában belül elhelyezkedő erek vizsgálatára viszonylag bonyolult

eljárások szükségeltetnek. Eleddig nem sikerült bizonyítani, hogy népegészségügyi szinten

ezeknek a rendszeres szűrővizsgálatszerű elvégzése az hozna valamilyen számottevő előnyt.

Ugyanakkor az érrendszer, ahogy Balázs kollégám nemrég jelezte, egy egységes rendszer. Az

ritkán fordul elő, hogy az agyi erek betegek, míg az összes többi egészséges. Éppen ezért

bizonyos életkor fölött például a nyaki erek ultrahang vizsgálata nagyon sokat elárulhat az

érrendszer állapotáról, és jelenthet figyelmeztető jelzést arra, hogy esetleg célszerű egy

emelettel följebb, kvázi a koponyában is az ereket vizsgálni.

Mv: Mert az nyilván az már komolyabb vizsgálat ezek szerint, tehát az már komolyabb

költségekkel is jár az egészségügynek, vagy esetleg a páciensnek is? Vagy ez ingyenes,

hogyha egyszer beutálnak bennünket?

Kis Balázs: Ez alapjába véve ingyenes, és tehát bonyolultabb, nehezebben hozzáférhető

vizsgálatok. És a CT-ről beszélünk, ugye az sugár, tehát röntgensugár, ilyen szempontból

mindenféleképpen terhelést jelent a betegnek is. Tehát azt gondolom, hogy ezt csak olyan

szűrő szinten bevezetni nem feltétlenül jó megoldás. Bizonyos szakmai háttérrel és orvosi

indikációval viszont fontos.

Mv: Hát, hogy mi mindenre kellene figyelniük, a 30 9000 666-ra érkezett egy másik sms. Egy rokon kislány, amikor nálam volt, felhívta este a nagymamáját. Mondta nekem, hogy rosszul érezte magát a mama és olyan furán beszélt. De hát nem gondolták, hogy komoly baja lehet, és másnapra meghalt a nagymama. Azóta is bánt engem, írja a hallgatónk. Tehát ilyenekre figyeljünk az időseknél. Nem tudom, melyikőjüktől kérdezzem, hogy milyen jeleket nézzünk?

Kis Balázs: Akkor válaszolok én. Alapjába véve vannak nagyon markáns jelek, amikor az ember ugrik, és valakinek teljesen lebénul a fél oldala, egyáltalán nem tud beszélni.

Mv: Hát ott nincs kérdés, de egy picit szédülünk, lefittyed a szánk, ahogy mondta az előbb.

Kis Balázs: Így van. Tehát pontosan ezek a nagyon enyhe tünetek lehetnek igazán érdekesek, és ezeket érdemes a figyelem középpontjába állítani. Tehát akár átmeneti egy szemre vonatkozó látásvesztés, látótér kiesés, ami nem mindig úgy nyilvánul meg, hogy az ember látja, hogy elvesztette a látótérét, hanem nekimegy az ajtófélfának, autóval ütközik egyet, ilyen apró jelei lehetnek. Ugyanúgy nagyon enyhe végtagsibbadás, kézügyetlenség, a szédülés, az artikulációnak az elmosottsága, nyelészavar, félrenyelés. És nyilván azt gondolom, hogy érdekesebb nagyobbat meríteni a sürgős ellátás keretén belül. Tehát inkább menjen el az ember bizonytalan tünetek esetén, még hogyha esetleg nem is igazolódik stroke, nincsen ilyen, hogy enyhe tünetek, kifussanak az időből.

Mv: Szikora István?

Szikora István: Az előbb említett egy dolgot, amire visszakanyarodnék, az edukáció jelentőségére. Egy rendkívül típusos történet, amikor az unoka hívta föl a családot, hogy a nagymamával valami probléma van. Tudok olyan projektről az Egyesült Államokban, ahol konkrétan a kommunikációs szakemberek azt a javaslatot tették a szakmának, hogy ne a felnőtteket tanítsák. Tanítsák a gyerekeket, mert többnyire a nagymama lesz rosszul, és akkor az unoka van otthon, ő fogja föl hívni az orvost. És erre építettek fel egy óriási edukációs projektet, ahol rapzenészek televízióműsorokban, a gyerekeknek szóló televízióműsorokban tanítják, hogy milyenek a stroke tünetei.

Mv: Igen, az előbb mondta, hogy az orvosok facilitálják a betegtársaságokat. Itt kérdezik a hallgatók, hogy mi az, hogy facilitálni? Pártfogolják, mondjuk így, hogy szervezését segítik.

Szikora István: Elnézést kérek, igyekszem nem ilyen kifejezéseket használni, bocsánatot kérek.

Mv: Jó, de akkor ezt most így rendbe tettük. No, a háziorvoshoz elmegyünk, kezdeményez-e ilyen vizsgálatokat, mi a tapasztalatuk?

Kis Balázs: Kezdeményez, bár általában amit mondtam a legelején, hogy általában sajnos már lezajlott olyan tünetek vagy probléma után kezdődnek ezek a kivizsgálások...

Mv: Szóval későn megyünk többnyire.

Kis Balázs: Így van, tehát ez benne lehet a pakliban. Ugyanakkor háziorvosok is nyilván nagyon széles körben és szinten dolgoznak, ismerek nagyon jó és nagyon jó minőségben dolgozó háziorvosokat, akik egyébként ilyen programokat, betegklubokat szerveznek. Tehát erre azért van lehetőség.

Szikora István: Röviden ehhez még annyit, hogy bizonyára ismeretes a sajtóból, hogy jelenleg folyamatban van a népegészségügyi stratégiák kidolgozása rövid határidővel. Ezekben a hetekben zajlik ez a munka.

Mv: Ez is benne van?

Szikora István: Ezek között a keringési betegségek is szerepelnek, amelynek az egyik alfejezete éppenséggel a stroke. Ezen a stroke fejezeten belül az alapellátás feladatai, a szűrés, a primer és úgynevezett szekunder szűrés részletesen meg lesz fogalmazva ebben a stratégiában, amit várhatóan a közelmúltban, a közeljövőben, bocsánat, el fog fogadni az egészségügyi kormányzat.

Mv: Van egy kedves londoni hallgatónk, rendszeresen küld nekünk sms-eket, most ezt

felolvasnám. Édesanyám a családi jó barátunknál volt, és az úrnak zsibbadt a lába, és érdekesen beszélt. A lánya masszírozni akarta a lábát, anyu egyből mentőt hívott. Ma már tünetmentes az úr. Szerintem a legfontosabb a felismerés. Ebben gondolom, itt egyetértünk mindannyian.

Kis Balázs: Teljes mértékben.

Mv: No, akkor egy kicsit a megelőzésről még beszéljünk. A tünetekről beszéltünk az előbb, hogy milyen tünetekre kell leginkább figyelni. A megelőzés, mire figyeljünk, már akár kisgyerek korban is? Mondjuk például a menzareform néven emlegetett étkezési szabályozás az például a stroke megelőzését is támogatja?

Kis Balázs: Nem tudom pontosan, de tehát, hogy pontosan milyen összetétel...

Mv: Kevesebb só, stb., stb.

Kis Balázs: De, abszolút, abszolút. Erre épül, tehát ugye sóbevitel, megfelelő zöldségbevitel, és a zsírbevitelnek az optimalizálása. Tehát ezek kulcsfontosságúak a megfelelő élettrend kialakításában. És ezek ismert rizikócsökkentő tényezők is. Tehát ez innentől...

Mv: Azért kérdezem ezt, mert képzelmek el, hogy Amerikában volt egy felmérés, ahol felmérték, hogy az iskolában stresszelő gyerekek gyakrabban lesznek cukorbetegek például negyven-ötvenéves korukban, meg szívbetegek is. Tehát gyerekkorban nagyon sok mindent el tudunk kerülni, és meg tudjuk alapozni az elkerülését. Ha már baj van, hova forduljunk?

Stroke központ, háziorvos, mentő, mit tegyünk?

Szikora István: Én azt gondolom, hogy az otthon, vagy utcán, vagy munkahelyen, vagy bárhol előforduló ha már baj van típusú eset az az, amiket most a kollégám elmondott, szájlefittyes, zsibbadás, féloldali gyengeség, beszédzavar, mentőt kell hívni.

Mv: Tehát mindenképpen mentő, és ne magunk próbáljunk bármit is...

Szikora István: Igen, semmi egyebet, mentőt kell hívni.

Mv: Még hozzá lehető leggyorsabban. Akkor néhány kérdést még engedjenek meg az sms-ekből. Én vérhígítót szedek tromبózis miatt. Ez segít-e valamit az említett betegség elkerülésében?

Kis Balázs: Nagyon fontos hangsúlyozni, hogy a stroke, mint összefoglaló név, rengetegfajta keringési betegség lehet, amelyek különböző kezelést igényelnek. Azaz egy gyógyszeres terápia is, persze vannak ilyen nagyobb csoportok, de azért azt kell mondjuk, hogy egyénileg kell beállítani. Tehát erre a kérdésre én szerintem nehéz megválaszolni, hogy mit szed pontosan, mire kapja, segíthet-e, de alapjában azt mondjuk, hogy igenis, egy antitrombotikus terápia egy már lezajlott keringési betegség esetén segíthet, tehát megelőző céllal.

Mv: Nagyon köszönöm, hogy mindezt elmondták. Kedves hallgatóink, az elmúlt percekben a stroke-kal, vagyis az agyi érkatasztrófával, vagy agyi érkatasztrófákkal foglalkoztunk. Szikora Istvánnal és Kis Balázssal beszélgettem erről a témáról.